

PRZYJACIEL SZKOŁY

DWUTYGODNIK NAUCZYCIELSTWA POLSKIEGO

WYDAWCA I REDAKTOR

LEONARD BORKOWSKI

ROCZNIK V

Biblioteka Jagiellońska

1002388227

T R E Ś Ć

PIĄTEGO ROCZNIKA „PRZYJACIELA SZKOŁY“

ARTYKUŁY.

L. Bandura. Precz z utartym szablonem. (20)	585
K. Berkanówna. Alkoholizm wśród dzieci. (17)	477
M. Bogusławska. Patronowie szkoły. (20)	575
W. Choma. Kiedy odbywać lekcje ćwiczeń cielesnych. (8)	210
B. Chrzanowski. Szkoła w twórczości Stefana Żeromskiego. (7), (9) . 171, 230 ~~x~~	
— Przemówienie na obchodzie 25-ciolecia Sprawy Wrzesińskiej. (18)	496
W. Domaradzki. U progu nowego roku szkolnego. (14)	375
T. Fałowski. Szkoła wobec kultury rolniej. (20)	577
F. Fidziński. W sprawie fizycznego wychowania w szkole polskiej. (8) .	195
M. Z. Fuchs. Rys porównawczy systemów M. Montessori, Ellen Key, Foestera, Dewey'a i Karpowicza. (1), (2), (3), (5) . . . 10, 36, 54,	115
— Z zagadnień nauczania śpiewu w szkole powszechnej. (8) . . .	203
J. Gawroński. Kilka uwag o szkolnych kasach oszczędności. (15) . . .	428
R. Gogolewski. Czytanie w szkole powszechnej. (16)	447
J. Gołaszewski. O szkolnych kasach oszczędności. (15)	425
J. Har. Obowiązki kierownika szkoły powszechnej. (13)	352
— Język polski w oddziale VII szkoły powszechnej. (14)	383
— Rozkład materiału języka polskiego. (18)	511
— Koła Nauczycielskie. (17)	480
— Przepisywanie. (20)	581
— Gazetka szkolna. (16)	451
G. Hecl t. Szkolne kasy oszczędności. (15)	427
— IV Międzynarodowy Kongres Wychowania Moralnego w Rzymie. (7)	191
B. Ikert. Szkoła pracy twórczej, jej cel i praktyczne zastosowanie. (16)	435
M. J. Nauczyciel a wychowanie fizyczne i narodowe młodzieży. (9) . .	244
Z. Jurek. Dzieci upośledzone w szkole powszechnej. (17)	484
M. Kierecki. Sposób nauczania historii w poznańskiej szkole wydziało- wej w latach 1777—1789. (12)	311
Dr. A. Klęsk. Szkoła — choroba a rodzice. (17)	487
— Nerwowy nauczyciel. (20)	573
J. Kondracki. O nauczaniu botaniki w szkole powszechnej. (6)	141
B. Kubski. O szkolnictwie na ziemiach wschodnich. (10)	278
— Z metodyki elementarnego nauczania. (16), (18), (19), (20) 443, 507, 539, 578	
Dr. Fr. Kulański. Przyczyny upadku frekwencji. (19)	538
L. Kuzimska. W jaki sposób przyczyniłam się do rozwoju zdolności spostrzegania u dzieci mej klasy. (6)	145
K. K. S. Zjazd nauczycieli robót ręcznych. (13)	367

W. S. Laskowski. Wycieczki geograficzne. (11)	296
— Globus rozkładany. (11)	298
— Nauczycielstwo a czasopisma. (19)	535
St. Łaganowski. O motywach etycznych przy wykładzie nauk przyrodniczych. (20)	557
K. Łuczek. Cel nauki przyrody w szkole powszechnej. (6)	139
— Stopnie formalne i ich ocena. (19)	534
M. Łukaszek. Jakie powinny być „Wypisy“ w szkole powszechnej. (14)	379
J. Migacz. Ćwiczenia oddechowe w szkole. (8)	218
— Planiglob ruchomy. (16)	453
T. Mikolaszek. Nauka historii jako czynnik wychowawczy. (11)	283
Miros. Harcerstwo jako system wychowawczy. (8)	207
J. Mirski. Stanisław Szczepanowski (Piast) jako apostoł edukacji narodowej. (1), (2), (5), (7), (9), (10) 2, 26, 103, 179, 223,	255
M. Mścisz. Czynności nauczyciela geografji w szkole. (11)	288
— Rysunek szkicowy w nauczaniu geografji. (14)	334
J. M. Hodowla kwiatów przez dzieci szkolne. (6)	157
Dr. A. Niesiołowski. Abstynencja jako czynnik wychowawczy. (17)	473
St. Nowaczyk. Kilka myśli o kształceniu samodzielności. (20)	567
B. Nytko. Myśli Staszica o edukacji narodowej. (2)	21
— Teofil Lenartowicz współpracownikiem „Szkółki dla dzieci“ Ewarysta Estkowskiego. (14)	315
J. Ostrowski. Poznanie wychowanka. (13)	347
Dr. St. Papée. Żeromski i Reymont (Próba paraleli cech i znaczenia). (7)	163
L. Pawłowski. O kulturę pedagogiczną w społeczeństwie (17)	467
E. Petechówna. W jaki sposób uczynić szkołę radosną. (19)	531
A. Puczyński. Program wycieczek szkolnych na cały rok dla 5 klasy w różnych przedmiotach nauki. (13)	365
E. Romer. Europejska i amerykańska kartografia od czasu wielkiej wojny. (20)	570
B. Scheiner. Powiatowy inspektor szkolny. (5)	119
Fr. Sedlaczek. Kooperatywa w szkole, jej znaczenie wychowawcze i potrzeba organizacji. (15)	420
J. Sobolewski. Szkoła pracy — a roboty ręczne. (10)	269
— Slöjd a pomoce naukowe. (13)	369
Dr. M. Sokołowski. Nauka botaniki w świetle ochrony przyrody. (6)	131
J. Stasiewski. Przemówienie na obchodzie 25-ciolecia Sprawy Wrzesińskiej. (18)	498
W. Steliga. O estetycznem kształceniu młodzieży szkolnej. (20)	562
J. Strycharski. Kilka uwag o przestrzeganiu pisowni oraz czystości języka w szkole. (13)	357
S. Syc. Szkolne kasy oszczędności. (15)	407
H. Szafranówna. Próba egzaminu psychologicznego. (3)	61
W. Szuman. Szkoła Decroly w Belgji. (3)	50
T. Szypuła. Kilka uwag o nauce śpiewu w szkole. (8)	216

W. Turos. Pogląd — czynny pogląd — szkoła pracy. (4)	71
— Na marginesie współczesnego wychowania. (19)	527
A. Urbański. Jak przeciwdziałać ujemnym wpływom szkoły na zdrowie dziecka? (8)	213
Zawirski. Kilka słów o robotach gałązkowych. (1)	15
St. Zielonka. Jak przez nauczanie geografii kształci się spostrzegawczość, fantazja, pamięć, uczucie estetyczne, religijne i miłość ojczyzny. (11)	293
S. B. Żulińska. O egzekutywie. (10)	264
* * * Estkowski o książkach dla młodzieży. (14)	340
* * * Reorganizacja Min. W. R. i O. P. (17)	488
* * * Niedobra nauka (15)	431

LEKCJE.

L. Bandura. Burza (Sonet krymski). (2)	41
S. E. Bońkowski. Oszczędna gospodarka. (15)	429
Drygas. Litera w. (14)	400
St. Gasińska. Obliczanie objętości sześcianu. (4)	92
H. Glasgall. Półwysep Pirenejski. (18)	516
J. Har. Końcówka <i>li</i> i <i>ty</i> w liczbie mnogiej czasu przeszłego. (6) . . .	158
W. Kłoniś. Pojęcia ułamka. (16)	462
H. Konikowski. Litera o (14)	398
— Karol Chodkiewicz. (19)	548
L. Koza. Stopniowanie przymiotników. (6)	159
L. Kuzimska. Przykazania Boże są zgodne z naturą człowieka i prowadzą go do ostatecznego celu. (14)	387
Maciejczyk. Trójkąty podobne. (16)	459
J. Miedziński. „Pies“. (4)	82
Mła. Kazimierz Wielki jako gospodarz. (19)	546
E. Nieliwodzka. Zapoznanie dzieci z dźwiękiem i literą s. (14)	399
J. Nowicki. Lekcja gimnastyki dla dzieci 10—11-letnich. (8)	221
K. Opacki. Rodzaj męski, żeński i nijaki rzeczownika. (18)	518
Fr. Przyrowski. Ryba. Okoń. (6)	150
H. R. Rośliny wiosenne — jaskrowate. (6)	156
M. Skarka. Owoce suche (pękające). (14)	397
A. Sobczak. Gdy wyjdę ze szkoły. (12)	312
J. Sobolewski. Sześciąt z kartonu. (4)	88
W. Steliga. Nasz powiat. (14)	396
S. Strzeszyński. Lekcja rysunków w klasie drugiej. (1)	18
J. Świtalski. Wprowadzenie ułamków. (1)	17
— Szlachetna дума. (19)	549
Szlandrowicz. Mierzenie kątów. (16)	456
Ł. Szulc. Życie Polaków w byłym zaborze pruskim, (4)	78
St. Trawkowska. Tadeusz Kościuszko. (12)	307
A. Urbański. Dlaczego drzewa owocowe wytwarzają nadmiar kwiatów? (6)	154
— Przygotowywanie się roślin do zimowania. (18)	513

St. Wieczorkowa. Biegiem Odry — Wielkopolska. (2)	44
Z. Zawadzki. System planetarny. (12)	299
-- Przemysł górnośląski i jego znaczenie gospodarcze. (14) .	390

UWAGI DYSKUSYJNE.

Biegiem Odry — Wielkopolska. (4)	96
Jeszcze o abecadle ruchomem. (6)	161
Na marginesie oszczędności. (19)	556
O metodzie wyrazowej. (19)	553
O prawa dziecka. (4)	94
Owoce pękające. (16)	465
Pojęcie ułamka. (18)	519
Półwysep Pirenejski. (19)	554
W sprawie abecadła ruchomego. (2)	46
W sprawie nauczania historii wierszem. (19)	551

JĘZYK OJCZYSTY.

Dr. Ed. Klich. Objasnienia językowe. (1), (4), (5)	19, 98, 121
--	-------------

SPRAWY SZKOLNE ZAGRANICĄ.

Dr. B. Kozłowski (tłum.) Obecny rozwój zagranicznego szkolnictwa :	
a) Dr. J. G. Hearnshaw. O kilku ogólnościowych prądach w wychowaniu. (7)	184
b) Cloudesley Bereton. Demokratyczny element w szkolnictwie francuskim, (9)	235
Czechosłowacja:	
Wychowanie czeskie (5)	125
Czeskie serce i jego działalność wychowawcza. (5)	126
Propagandowy film krajoznawczy. (5)	126
Walka przeciw tuberkulozie w szkołach w Pradze Czeskiej. (9)	252
Stany Zjednoczone A. P. O szkolnictwie amerykańskim. (9)	251
Włochy. Jeden dzień w szkole włoskiej. (5)	123

OCENY KSIĄŻEK.

W. Damaschke. Polen, ein erdkundliches Arbeits- und Lesebuch. (3) .	67
Dr. J. Galicz. 1886—1926. Księga pamiątkowa ku uczczeniu 40 rocz- nicy założenia stowarzyszenia „Jedność“ w Cieszynie. (18) . . .	520
Germanówna-Fritz. Rozwój fizyczny dziecka, gry, zabawy i ćwiczenia w przedszkolu. (18)	523
A. Janowski. Stanisław Staszic. (5)	128
A. Jeziorkowska. Arytmetyka handlowa, zbiór zadań część II. (3) . .	70
J. Nowicki. Wychowanie fizyczne. (5)	129
I. Strycharski. Słownik do Trylogii. (17)	490
L. M. Törngren. Podręcznik gimnastyki. (18)	523

M. Weryho. Jak zająć dzieci w wieku przedszkolnym. (5)	126
S. B. Żulińska. Obowiązki Polki. (3)	70
* * * Wybór książek dla młodzieży. (14)	342

NASZE ECHA.

Jak rozbudzać i rozwijać myśl twórczą w nauce języka ojczystego. (2), (4) 47, 100	
Czy pożądanemby było nauczanie historii Polski wierszem i czy forma taka przyczyniłaby się do utrwalenia w pamięci jej treści. (14) . .	402
W jaki sposób należy wzbudzać i pielęgnować u dzieci szkolnych zamiłowanie do porządku i czystości? (20)	586
Czy zgłaszanie się dzieci podczas odpytywania lekcji przez nauczyciela jest koniecznością dydaktyczną? (20)	587
Kiedy i wśród jakich okoliczności potrafią dzieci odwieść nauczyciela od wytoczonego planu lekcji? (20)	588
Kto powinien być kierownikiem 7-klasowej szkoły żeńskiej? Czy może nią być siła pomocnicza? (20)	589
Co przyniesie większą korzyść słabszemu uczniowi pierwszego oddziału, czy powtórzenie tego samego oddziału, czy dwuletnia nauka w klasie następnej? (20)	589
Jak uwzględnić indywidualność uczniów w nauce zbiorowej? (20) . . .	589
Jak można oprzeć naukę religii na zasadzie pogładowości? (20)	590
Która skala ocen jest najodpowiedniejsza ze względu na logiczne znaczenie poszczególnych jej stopni? (20)	590
Pytania. (2), (4), (14), (20)	47, 101, 405, 590

RÓŻNE WIADOMOŚCI.

Alfabet ruchomy. (14)	401
Analfabetyzm w Polsce. (15)	434
Demokratyzacja szkolnictwa a Czesi. (2)	48
Dzień Oszczędności. (15)	433
Język nauczania w szkołach średnich. (15)	433
Informacje w sprawie wycieczki do Czecho-Słowacji. (18)	526
Klub Miłośników Psychologii. (5)	129
Kółko Młodych Nauczycieli. (2), (5)	48, 130
Liga obrony moralności publicznej. (2)	48
Liga Obrony Powietrznej Państwa. (6)	162
Międzynarodowe Biuro Wychowania. (14)	406
IV Międzynarodowy Kongres Wychowania Moralnego. (13)	373
Nauczycielskie kursy wakacyjne w Pucku. (10)	282x
Pensjonat w Zakopanem. (10)	282
Podręcznik historii literatury dziecięcej. (14)	406
Powszechny obowiązek wychowania fizycznego. (18)	526
Prywatny Wyższy Kurs Nauczycielski. (15)	434
Przeciw reklamie kupieckiej zapomocą szkoły. (13)	374

VIII

Studjum wychowania fizycznego w Uniwersytecie Poznańskim. (13) . . .	374
Szkolnictwo powszechne Warszawy. (16)	466
Ubezpieczenie dziatwy szkolnej. (15)	434
Wakacyjne kursy uniwersyteckie. (6)	162 X
Wystawa wzorowej biblioteki dla dzieci i młodzieży. (16)	465
Z działalności instytutu nauczycielskiego T. N. S. W. w Łodzi. (6) . . .	162
Żywot Adama Mickiewicza. (5)	129

RÓŻNE.

Aforyzmy (1), (2), (4), (14), (15), (16), (19), (20) 9, 43, 77, 97, 378, 419, 424, 452, 464, 479, 517, 530, 572, 584	
Na marginesie. (14)	401
Porady bibliograficzne. (4), (10), (12), (15), (18), (20) 102, 281, 314, 433, 525, 591	
Odpowiedzi informacyjne. Informacje. (10), (13), (15), (18), (20) 280, 372, 432, 524, 591	
Konkursy. (4), (5), (7), (9), (10), (12), (13), (14), (16), (17) 102, 130, 194, 252, 282, 314, 374, 406, 466, 494.	
Od Wydawnictwa. (1), (3), (14), (20)	1, 49, 406, 592